SCIENCE AND EDUCATION

ISSN 2181-0842 VOLUME 3, ISSUE 3

MARCH 2022

SCIENCE AND EDUCATION

SCIENTIFIC JOURNAL

ISSN 2181-0842

VOLUME 3, ISSUE 3

MARCH 2022

www.openscience.uz

SCIENCE AND EDUCATION
SCIENTIFIC JOURNAL VOLUME 3 ISSUE 3

Executive Secretary
Tusmatova Nozima Inomovna
Editorial board
Z.Yaxshieva
Jizzakh State Pedagogical Institute, Doctor of Chemical Sciences
S.Sangwa
African Leadership University, Doctor of Business Administration
S.Otakulov
Jizzakh Polytechnic Institute, Doctor of Physical and Mathematical Sciences
M.A.S.Khasawneh
King Khalid University, Special Education, PhD
Sh.Akramova
Military-technical Institute of the National Guard, Doctor of Pedagogical Sciences
E.M.Colocassides
College of Tourism & Hotel Management, Doctor of Science in Communication
B.Sultonov
Tashkent Pharmaceutical Institute, Doctor of Technical Sciences
Ya.L.Chernyavskaya
Tyumen State Medical University, Candidate of Philological Sciences
A.Sidiqov
Tashkent Institute of Chemical Technology, Doctor of Chemical Sciences
W.B.Vidona
Edo State University, Anatomy, PhD
B.Kucharov
Institute of General and Inorganic Chemistry of the Academy of Sciences, Doctor of Technical Sciences
I.Eshmetov
Institute of General and Inorganic Chemistry of the Academy of Sciences, Doctor of Technical Sciences
M.Abdullaev
Andijan State University, Doctor of Historical Sciences
Z.Tojieva
National University of Uzbekistan, Doctor of Geographical Sciences
N.Jiyanova
Tashkent Financial Institute, Candidate of Economic Sciences
X.Qobulov
Tashkent Financial Institute, Candidate of Economic Sciences
A.Nabiev
Tashkent Institute of Chemical Technology, PhD in Technical Sciences
A.Turgunbaeva
Namangan State University, PhD in Psychological Sciences
B.Xaynazarov
National University of Uzbekistan, PhD in Historical Sciences
M.Voxidova
Tashkent State Institute of Oriental Studies, PhD in Economics
A.Rahmonov
Republican Scientific-Practical Center, PhD in Pedagogical Sciences
G.Ochilova
Karshi Institute of Engineering and Economics, Candidate of Philosophical Sciences
B.Omonov
Karshi State University, PhD in Philosophical Sciences
O.Axmedova
Bukhara Institute of Engineering and Technology, PhD in Technical Sciences
G.Jumanazarova
Jizzakh State Pedagogical Institute, Doctor of Philological Sciences
T.Sabirjanov
Fergana Polytechnic Institute, Candidate of Technical Sciences
Sh.Ismoilov
Tashkent State Law University, Doctor of Sciences in Law
M.Rakhimov
Tashkent State Law University, Doctor of Philosophy in Law
L.Rakhimkulova
Tashkent State Law University, Doctor of Philosophy in Law

Mas'ul kotib
Tusmatova Nozima Inomovna
Tahririyat
Z.Yaxshiyeva
Jizzax davlat pedagogika instituti, kimyo fanlari doktori
S.Sangwa
African Leadership University, Doctor of Business Administration
S.Otaqulov
Jizzax politexnika instituti, fizika-matematika fanlari doktori
M.A.S.Khasawneh
King Khalid University, Special Education, PhD
Sh.Akramova
Milliy gvardiya harbiy-texnik instituti, pedagogika fanlari doktori
E.M.Colocassides
College of Tourism & Hotel Management, Doctor of Science in Communication
B.Sultonov
Toshkent farmatsevtika instituti, texnika fanlari doktori
Ya.L.Chernyavskaya
Тюменский государственный медицинский университет, кандидат филологических наук
A.Sidiqov
Toshkent kimyo-texnologiya instituti, kimyo fanlari doktori
W.B.Vidona
Edo State University, Anatomy, PhD
B.Kucharov
Fanlar akademiyasi Umumiy va noorganik kimyo instituti, texnika fanlari doktori
I.Eshmetov
Fanlar akademiyasi Umumiy va noorganik kimyo instituti, texnika fanlari doktori
M.Abdullayev
Andijon davlat universiteti, tarix fanlari doktori
Z.Tojiyeva
O'zbekiston milliy universiteti, Geografiya fanlari doktori
N.Jiyanova
Toshkent moliya instituti, iqtisod fanlari nomzodi
X.Qobulov
Toshkent moliya instituti, iqtisod fanlari nomzodi
A.Nabiyev
Toshkent kimyo texnologiya instituti, texnika fanlari PhD
A.Turgunbayeva
Namangan davlat universiteti, psixologiya fanlari PhD
B.Xaynazarov
O'zbekiston milliy universiteti, tarix fanlari PhD
M.Voxidova
Toshkent davlat sharqshunoslik instituti, iqtisodiyot fanlari PhD
A.Rahmonov
Respublika ilmiy-amaliy markaz, pedagogika fanlari PhD
G.Ochilova
Qarshi muxandislik-iqtisodiyot instituti, falsafa fanlari nomzodi
B.Omonov
Qarshi davlat universiteti, falsafa fanlari PhD
O.Axmedova
Buxoro muxandislik-texnologiya instituti, texnika fanlari PhD
G.Jumanazarova
Jizzax davlat pedagogika instituti, filologiya fanlari doktori
T.Sobirjonov
Farg'ona politexnika instituti, texnika fanlari nomzodi
Sh.Ismoilov
Toshkent davlat yuridik universiteti, yuridik fanlari doktori
M.Rahimov
Toshkent davlat yuridik universiteti, yuridik fanlari falsafa doktori
L.Rahimqulova
Toshkent davlat yuridik universiteti, yuridik fanlari falsafa doktori

53.	Sardor Abdumalikov Chet tillarni o’qitishda qo’llaniladigan usul va metodlarning tushunchasi, mohiyati, xususiyatlari	372
54.	Нилуфар Мухамматали қизи Алибоева, Диёрбек Хошимов Тақлидий сўзларни типологик ўрганиш муаммолари	380
55.	Surayyo Umarbel kizi Marimbaeva, Komiljon Davronbekovich Abdullaev Formation of English terminological competence: fundamental informatics and information technologies	383
56.	Nazirjon Raxmatovich Axmadov Dezadaptatsiya va uning o’smir xulqida na’moyon bo’lishi	389
57.	Nilufar Tursunboy qizi A’zamova Texnologik ta’limning tadrijiy shakllanishi va rivojlanishida tizimlilik va tarixiylik prinsiplari	396
58.	Dilnora Farxod qizi Bahromjonova Boshlang‘ich sinflarda case-study texnologiyasining ta’limiy imkoniyatlari	401
59.	Laziz Yarashovich Olimov, Mavluda O‘tkir qizi Bahronova O‘smirlar ma’naviyatini shakllantirishning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari	407
60.	Shahnoza Shuxratovna Bekmurodova Neyrolingvistik dasturlashning ayrim psixologik jihatlari	414
61.	Azamat Oltinbekovich Berdanov Jismoniy tarbiyaning talabalar kasbiy tarbiyasida va talaba shaxsining ijtimoiy madaniy rivojlanishda tutgan ahamiyati	424
62.	Donyorbek G’ofurjon o’g’li G’ofurjanov Oliy ta’lim va kasb-hunar maktablarida sohaga oid terminlarni tarjima qilmasdan ingliz tilida o’rgatishning ahamiyati va samarasini oshirish	431
63.	Abdulla Musayevich Dushabayev Linguistic advice on teaching English as a foreign language using the blended learning system	435
64.	Ziyodullo Sattorovich Elov O‘smirlik davrida shaxs xulq-atvorida kuzatiladigan reaksiyalarning psixologik ta’siri	442
65.	Erkin Sattorovich Eshov Functions of the methodological service in the formation of professional competences of teachers	448
66.	Aziza Sadriddinovna Fayzullayeva Umumta’lim maktablarining ingliz tili amaliy mashg’ulotlarida so’z boyligini o’rgatish usullari	454
67.	Go‘zal Zarifovna Rajabova Folklor an’analarining bola shaxsini shakllantirishdagi psixologik o‘rni	461
68.	Nargiza Supxonovna Hakimova Boshlang’ich sinf o’quvchilarida ijtimoiy-huquqiy mehyorlarga hurmat hissini shakllantirish metodlari	466
69.	Muhammadali Hakimjonovich Haydarov O‘rta asrlar Sharq uyg‘onish davri namoyondasi Abu Nasr Forobiyning shaxs borasidagi psixologik qarashlari	476
70.	Feruza Rashidovna Hiloliddinova Grammatikani tizimli o’rganish: ijobiy va salbiy tomonlari	483
71.	Dilnoza Jahongir qizi Ilhomova Sarguzasht adabiyotining turlari	491

Dezadaptatsiya va uning o'smir xulqida na'moyon bo'lishi

Nazirjon Raxmatovich Axmadov
naziraxmedov1996@mail.ru
Buxoro davlat universiteti

Annotatsiya: Ushbu maqolada o'smirlardagi dezadaptatsiya jarayonining paydo bo'lish sabablari hamda dezadaptatsiya jarayonining oldini olish bo'yicha amaliy ko'rsatmalar berilgan

Kalit so'zlar: dezadaptatsiya, adaptatsiya, Begonalashuv sindromi, dialog, “tashqi” va “ichki” yo‘nalganlik, nevrozlar, astenik sindromi, diqqat etishmovchiligi, giperaktivlik.

Disadaptation and its manifestation in adolescent behavior

Nazirjon Raxmatovich Axmadov
naziraxmedov1996@mail.ru
Bukhara State University

Abstract: This article provides the causes of maladaptation in adolescents and practical guidelines for the prevention of maladaptation.

Keywords: maladaptation, adaptation, alienation syndrome, dialogue, "external" and "internal" orientation, neuroses, asthenic syndrome, attention deficit, hyperactivity.

O‘smirlar xarakterida ijtimoiy psixologik dezadaptatsiya xolatlarining shakllanish omillari. Adaptatsiya (moslashish) tushunchasi zamonaviy psixologiya fanida katta o‘rin egallaydi. Shuning bilan bir qatorda ushbu muammoga nisbatan turli nuqtai nazarlar mavjud. Pedagogik endiklopediyada Adaptatsiya tushunchasiga quyidagicha ta'rif beriladi: «Adaptatsiya (yunon adaptatio - moslashish), organizmning tashqi sharoitlarga moslashish. Adaptatsiya asosini orgnanizmning tashqi muxitdagi vaziyatlarda ichki barqarorligini saqlab turish imkonini beruvchi reaksiyasi tashkil etadi. “Adaptatsiya organizmni turli sharoitlarda me'yoriy rivojlanish, optimalishlash qobiliyatlarini saqlab turishini ta'minlaydi “Pedagogika va psixologiyada adaptatsiya tushunchasining shaxs rivojlanishi nazariy taxlilida shaxs rivojalnishining nisbatan turg‘un bosqichiga o‘tish jarayoni sifatida qaraladi

Shaxs rivojlanishi ushbu tadqiqotchilar tomonidan yangi ijtimoiy muxitga kirib borishi, va integratsiyalashuvi sifatida ko‘riladi Shaxs shakllanishining birinchi

(cc) BY

bosqichini A.V.Petrovskiy adaptatsiya bosqichi deb xisoblaydiyu Bu bosqichda shaxs tomonidan jamiyatda o'rnatilgan ijtimoiy me'yor va mezonlarni, Shuningdek faoliyatni ma'lum usul va vositalarini egallashi tushiniladi. Sub'ekt, yangi ijtimoiy muxitga kirar ekan avvalo o'rnatilgan me'yorlarni o'zlashtirib olishi zarur, shundan keyingina u o'zini shaxs sifatida namoyon eta oladi. Agar individga adaptatsiya jarayonidagi qiyinchiliklarni engib o'tish imkoni bo'lmasa shaxs rivojlanishidagi asoratli buzilishlariga sabab bo'lishi mumkin Ya'ni adaptatsiya ijtimoiylashuv jarayonidagi individuallashuvdir. Dunyoga keliboq bola uni o'rab turgan atrof muxit bilan o'ziga xos munosabatlarga kiradi. Atrof muxit nafaqat bolaning yashash tarzini belgilab beruvchi omil, balki uning ruxiy jarayonlari rivojlanishini taraqqiy ettiruvchi yoki aksincha tormozlovchi asosiy manbaasi xamdir. L.S.Vigotskiy, bola rivojlanishi haqidagi fikrlarida "Tarbiyaning natijasi uning boshida beriladi deb ta'kidlagan. G'.B.Shoumarov fikriga ko'ra o'smirlik davrining og'ir, murakkab davr ekanligi ko'plab psixologik, fiziologik, ijtimoiy omillar bilan bog'liq. Bu davrda rivojlanishning barcha jihatlari: jismoniy, aqliy, ahlokiy, ijtimoiy va shu kabilarning mazmun-mohiyati ham o'zgaradi. Bu davrda o'smir hayotida, ruhiyatida, organizmining fiziologik jarayonlarida, uning ijtimoiy holatida jiddiy o'zgarishlar sodir bo'ladi. Aksariyat vaziyatlarda ularda bir-biriga qarama-qarshi bo'lgan turli xil holatlar kuzatiladi. A.A.Nalchadjyan adaptatsiya psixologik bilishda katta ahamiyat kasb etishini ta'kidlagan holda, ushbu tushunchani keng ma'noda, Ya'ni sub'ektning muxit bilan munosabatlari jarayonidagi ikki qarama qarshi yo'nalgan jarayonlarning uzviy bog'ligida deb ta'riflagan. E.A.Orlova adaptiv jarayonlarni uch asosiy fundamental turlarga ajratadi:

1. Birinchi tur. Shakllangan ijtimoiy vaziyatni o'zgartirishga qaratilgan faol urinishlar.

2. Ikkinchi tur "Begonalashuv sindromi" mavjud muammoni xal etishdan qochishga xarakat qilish.

3. Uchinchi tur - «dialog» o'zgargan ijtimoiy muxit bilan o'zaro kelishuvga kelish. P.S.Kuznetsov o'zining tadqiqotlarida adaptatsiyaining 3 ta bosqichini psixologik tafsifini keltirgan (yuqori, o'rta, past): Yuqori ko'rsatkichga ega bo'lgan adaptatsiyaga ega bo'lganlar uchun faollik, o'z kuchi va imkoniyatlariga ishonch xarakterili bo'lib, ular atrofidagi bo'lib o'tayotgan voqea va xodasilarga nisbatan samimiy qiziqish bilan munosabtlarda bo'ladilar. Ularning tutgan poziyasini barqror deb baxolanishi mumkin. O'rta adaptatsiya bosqichida impulsivlik, xayotidagi omadli va omadsizlik davrlarini boshdan kechirilishi, emotsional beqarorlik xosdir. Bu bosqichdagilar xolatining beqarorligi shu bilan izoxlanadiki ular yo ijtimoiy adaptatsiyaning yuqori bosqichiga intiladilar, yoki adaptatsiyaning quyi bosqichiga tushib qoladilar. Quyi adaptatsiya xolatlari namoyon bo'lishida xayotiy faollikning past darajasi kuzatiladi. Bu bosqichdagilar uchun o'ziga ishonmaslik, boshqalar fikriga

(cc) BY

tobelik, bo‘ysunuvchanlik xos bo‘lib, ko‘pincha davomli tushkunlik kayfiyati paydo bo‘lishi xosdir. M.I.Enikeev ijtimoiy adaptatsiya jarayonini o‘smir tomonidan ijtimoiy me’yor va mezonlarni o‘zlashtirish va indivdning atrofi ijtimoiy muxitdagi yangi sharoitlarga faol moslashish sifatida ta’riflaydi A.A.Rean adaptiv jarayonlar kechishi yo‘nalishining “tashqi” va “ichki” yo‘nalganlikka ega ekanligini ta’kidlagan. Adaptiv jarayonning “Tashqi” yo‘nalganlikdagi xolati shaxs tomonidan uni o‘rab turgan ijtimoiy vaziyatni, faol o‘zlashtirish, va o‘zining extiyojlari, yo‘nalganligiga moslashtirish tushuniladi. Adaptiv jarayonning “ichki” yo‘nalganlikdagi xolati shaxsning o‘zidagi ijtimoiiy ustanovkalarni ijtimoiy o‘rnatilgan streotiplar asoida korreksiya qilish bilan xarakterlanadi. Bu turdagi adaptatsiya insonning o‘zini o‘zgartirishga qaratiladi. Ijtimoiy adaptatsiyaning ikkla turi ham shaxs rivojlanishining bosqichi sifatida faol jarayon xisoblanadi». Muallif ikkala turdagi adaptatsiyani o‘zida mujassam etgan uchinchi tipdagi adaptatsiya mavjudligni ham ta’kidlaydi. Ya’ni shaxs tomonidan qandaydir bir adaptiv jarayon mutanosibligi bo‘lmagan xolatda ijtimoiy makonda o‘ziga boshqa adaptiv manbaalarni topishga intiladi. “Konform” bo‘lgan ijtimoiy muxitdagi shaxsning o‘rnatilgan ijtimoiy ustanovkalar, me’yor va mezonlarni o‘zlashtirishida o‘z-o‘zini rivojlantirish, o‘zini-o‘zgartirish, korreksiyalashga intilishi muallif fikricha adaptatsiya emas, balki dezadaptatsiya xolatini anglatadi. Dezadaptatsiya sub’ekt tomonidan ijtimoiy me’yor va mezonlarga moslashaolmaslik Psixologik adabiyotlarda ijtimoiy psixologik dezadaptatsiyaning quyidagi turlari tasniflanadi. Psixogen dezadaptatsiya o‘smirning atrofidagi ijtimoiy muxitdagi uning uchun axamiyatli bo‘lgan insonlar bilan muloqoti jaryonidagi buzilishlar natijasida kelib chiqadi. Ko‘p xolarda bu uning tengdoshlari bilan bo‘lgan munosabtlardagi buzilishlar natijasi bo‘lishi mumkin. Emotsional yaqin insonlari bilan muloqot o‘smirdagi xissiy kechinmalarining shakllanishining asosiy manbai bo‘lib xizmat qiladi. Bu jarayonda o‘smirning yaqin ijtimoiy muxitdagi ayrim yaqin insonlar bilan negativ kechimalari, boshqa yaqin insonlar bilan muloqotda kompensatsiya qilinadi. Shu nuqtai nazardan qaraganda o‘qituvchilari, ota-onasi, oila a’zolari bilan muloqoti orqali kompensatsiya qilinsa, tengloshlari bilan nizoli vaziyatlarning xammasi xam o‘smirda patogen dezadaptatsya xolatini keltirib chiqarmasligi mumkin. O‘smirlarda dezadaptatsiya xolatini kelib chiqish extimoli uning muloqotdagi kompensatsiya jarayoni asotsial ijtimoiy muxit orqali amalga oshgan xollarda ortadi. Lekin boshqa tomondan o‘smirning tengloshlari bilan ijobiy muloqoti undagi oiladagi, yoki maktabda o‘qituvchi bilan shaxslaro munosabatlaridagi buzilishlarni kompensatsiya qilish imkonini yaratadi. Dezadaptatsiya xolatlari keltirib chiqishida o‘smirlar oilaviy anamnezining og‘irlashuvi: noto‘liq oilalar va oiladan tashqarida tarbiyalanishlik, ko‘p ichuvchi ota, ota-onalardan birining ruhiy kasalligi, oiladagi disgarmonik munosabatlar va kelishmovchiliklar, bolalikda o‘smirga ota-onaning noto‘g‘ri munosabati, psixopatologiya darajasining chegaraviy yoki yuqoriligi bilan farq

qilishadi. Ko‘p xolatlar o‘smirning ijtimoiy dezadaptatsiya xolatlarini bartaraf etishda oilaviy tarbiya metodlarini o‘rganish, ota-onalarga oilaviy munosabatlarda o‘zgartirish kiritish, qandaydir yangiliklar olib kirish, oilaviy tadbirlarni birgalikda o‘tkazish maqsadga muvofiqdir. Ayrim xollarda ota-onalar “Nima uchun o‘qishdagi muammolarni biz hal qilishimiz kerak?”, “Oilaning bu xolatga qanday aloqasi bor?”, “O‘qituvchi bola bilan to‘g‘ri munosabatlarga kira olmaydimi?” mazmunidagi savollar bilan murojaat etadilar. Vaxolan-ki, ota - ona o‘z farzandlari ruxiyatidagi ayrim qirralarni o‘qituvchidan ko‘ra yaxshi bilishi, o‘qituvchi esa o‘smir xulqidagi ota-ona payqamagan tomonlarni yaxshiroq tushunishi mumkin. Aynan shu bois ular o‘rtasidagi o‘smir ta’lim tarbiyasidagi pedagogik hamkorlik dezadaptatsiya jarayonini kelib chiqishini oldini olishi va bartaraf etish imkoniga egadir.

Dezadaptatsiya markaziy nerv sistemasi funksiyalaridagi buzilishlar natijasida ham shakllanshi mumkin. Psixologik tadqiqotlarda aniqlanishicha bu toifadagi o‘smirlarning ma’lum qismida miya funksiyalaring ma’lum miqdorda o‘zgarishi aniqlangan. Bu xolatlarga olib keluvchi asosiy faktorlar sifatida anamnezda onaning xomiladorlik va tug‘ish jarayonining og‘irkechadi. Bunday bolalar rivojalnishida nutq funksiyalari rivojlanishining kechikishi, diqqat, xotira rivojlanishdagi og‘ishlar kuzatilgan umumiy intellektual rivojlanishda bunday bolalar meyor darajasida bo‘lishi bilan birgalikda, ta’lim jarayonida ma’lum kognitiv qiyinchiliklarga duch kelganlar. Bunday xolatlar quyidagi sindromlarda namoyon bo‘ladi:

- nevrozlar;
- astenik sindromi;
- Diqqat etishmovchiligi, giperaktivlik.

Shunday qilib markaziy nerv sistemasi funksiyalaridagi buzilishilar aniqlangan o‘smirlar bilan psixologik pedagogic korreksion tadbirlar olib borilishi asosida nevrolog, psixolog, psixiatrlar logoped, pedagoglarning muntazam kuzatuvida bo‘lishlari zarur. Dezadaptatsiya xolatida namoyon bo‘luvchi neyrodinamik buzilishlarning namoyon bo‘lish shakllaridan birini psixomotor sustlashuv tashkil qiladi. Bunday o‘smirlar psixik faoliyat rivojlanishining sustalashuvi, xarakat faolligini pasayishi, emotsional reaksiyalarning past namoyon bo‘lishi bilan ajralib turadilar. Bu o‘smirlar turli vaziyatlarda tez reaksiya ko‘rsata olmaganlari tufayli tengdoshlari bilan shaxslarraro munosabatlar jarayonida, o‘quv faoliyatida jiddiy qiyinchiliklarni xis etadilar. Neyrodinamik buzilishlar psixik jarayonlar kechishidagi notekisliklarda xam namoyon bo‘ladi. Xulqiy ko‘rinishlardagi emotsional beqarorlik, o‘ta faollik darajasidan o‘ta passivlik xolatga osonlik bilan o‘tish va aksincha umuman xarakatdagi passivlikdan, boshqarib bo‘lmaydigan giperaktivlik xolatiga o‘tish xolatlari uchrab turadi. Darslarda tez charchash,o‘zini yomon xis etish borasidagi shikoyatlar tez-tez qaytarilib, bu xolatlar ulardagi o‘zlashtirish darasidagi tez o‘zgaruvchanlikka, undagi intellectual rivojlanish darajasining nisbatan rivojlanganligiga qaramasdan

(cc) BY

oʻzlashtirish darajasining pastligi kuzatiladi. Bu toifadagi oʻsmirlardagi rivojlanish xususiyatlari koʻpincha ikkilamchi qiyinchiliklarni keltirib chiqarishi, oʻqituvchilar tomonidan ulardagi yosh va individual tipologik xususiyatiyatlarni toʻgʻri tushuna olmaslik oqibatida kelib chiqadi. . Oʻsmirlardagi dezadaptatsiya xolatlarida oʻziga xos xususiyatlaridan yana biri stress va frustratsiya vaziyatlarida faollikning yoʻqotilishi, hisoblanadi. Bu vaziyatda oʻsmirlarning muloqot tizimi toʻlaqonli emasligi avvalo tengdoshlari, yaqin ijtimoiy muxitdagi odamlar bilan aloqalarning buzilganligi unda “yolgʻizlik”, ”begonalashuv”, “zerikish” kabi kechinmalarining paydo boʻlishiga olib keladi. Aynan oʻsmirlik davrida ijtimoiy psixologik dezadaptatsiya xolatlari oʻz vaqtida aniqlab bartaraf etilmasa, oʻsmir shaxsining kamolotiga jiddiy salbiy ta’sir koʻrsatishi mumkin boʻlgan oqibatlarga olib kelishi mumkin. Ya’ni bu holat oʻsmirni oʻz- oʻziga beradigan bahosining yanada pasayib ketishiga, turli tabiatdagi shaxslaro munosabtlardagi nizolarga, shaxs rivojlanishida aloxida axamiyatga ega boʻlgan oʻquv faoliyatiga nisbatan motivatsiyaning pasayishiga, nevroz holatining vujudga kelishiga va hatto psixik buzilishlarga sabab boʻlishi mumkin. Shu tufayli ham koʻpchilik psixologlar bu muammoni oʻrganishga alohida e’tibor qaratganlar.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Назиржон Рахматович Ахмадов. Подростковый суицид. причины и профилактика. Вестник интегративной психологии. (журнал для психологов). 2021 год, Выпуск 23. 30-34 ст.

2. Ахмадов Назир Рахматович. Суицидальное поведение подростков. Вестник интегративной психологии.(журнал для психологов). 2021 год, Выпуск 22. 13-15 ст.

3. Ахмадов Назир Рахматович. Причины суицидального поведения. Вестник интегративной психологии.(журнал для психологов). 2020 год, Выпуск 21. 60-62 ст.

4. Назиржон Рахматович Ахмадов. Причины суицидов в детском и подростковом возрасте. Актуальные вопросы психологии, педагогики, философии сборник научных статей XXI века. Киев –Бухара 2020. 14-17 ст.

5. Ахмадов Назир Рахматович. Причины суицида среди подростков. Вестник интегративной психологии.(журнал для психологов). 2019 год, Выпуск 19. 60-63 ст.

6. Akhmadov Nazir. Socio-psychological characteristics of the rehabilitation of disadapted adolescents. Integration of Pragmalinguistics, Functional Translation Studies and Language Teaching Processes. International Scientific Conference, December 18-19, 2021

(cc) BY

7. Назиржон Рахматович Ахмадов Психологические основы реабилитации дизадаптированных подростков. Fan, ta'lim va amaliyot integratsiyasi ISSN: 2181-1776. Nashr: 03 март 2022. 79-84 ст.

8. Назиржон Рахматович Ахмадов. Ўсмирлар орасида суицид ҳолатларининг содир этилишининг сабаблари. “Инновацион ёндашувлар асосида миллий таълим тизимини такомиллаштириш” мавзусидаги халқаро илмий-амалий конфереция материаллари тўплами. Навоий-2021 йил 23-апрел. 85-88 бетлар.

9. Собирова Д.А. Социальный интеллект как инструмент коммуникативного и организационного взаимодействия. Вестник по педагогике и психологии Южной Сибири. 2014. Выпуск 2, -С. 59-65.

10. Собирова Д.А. Социальный интеллект как необходимое качество педагога. История российской психологии в лицах: Дайджест. 2016. № 6. С. 353-359.

11. Жабборов Хазрат Хусенович. Психологические особенности идеологического влияния “массовой культуры” на человеческий разум. Социальный психолог журнал для психологов. Основан в 2000 году в Ярославль. 2016 №2 (32). -С. 56-66.

12. Жабборов Хазрат Хусенович. Yoshlarda milliy tarbiya shakllanishining psixologik qonuniyatlari. Oriental Renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences.VOLUME 2 | ISSUE 1 ISSN 2181-1784 Scientific Journal Impact Factor. SJIF 2021: 5.423.

13. Жабборов Хазрат Хусенович. Ёшларда таҳдидларга нисбатан мафкуравий иммунитет шакллантиришнинг таъсирчан психологик услублари. Таълим ва инновацион тадқиқотлар образование и инновационные. Халқаро илмий-методик журнал. Исследования education and innovative research. № 5, 2021 октябрь. - Б. 304-321.

14. Жабборов Хазрат Хусенович. Ўсмирларда мафкуравий иммунитет шаклланишининг психологик омиллари. Pedagogik mahorat. Илмий-назарий ва методик журнал. Бухоро, №3/2018-й.-Б.106-111.

15. Дилафруз Исматова. The attitude of the father towards the child in the family psychological foundations. researchjet journal of analysis and inventions 1 (vol 3), 124-127.

16. Дилафруз Исматова. Specific psychological aspects of parental cooperation in child rearing. researchjet journal of analysis and inventions 2 (04), 75-80.

17. Рустамов Шавкат Шухратович. Анализ психологических данних с помошю программи SPSS. Информасионная култура современного детства. Сборник статей Международной научно-практической конференции Россия, г. Челябинск. 2019. – С 187-191.

(cc) BY

18. Рустамов Шавкат Шухратович. Математическая статистика в системе психологии. “Psixologiya” журнал. Бухара 2020 Выпуск 4, – С 143- 146.

19. Рустамов Шавкат Шухратович. Интеллектуальные тесты АЙЗЕНКА-ГОРБОВА. “Психология” журнал. Бухара 2019 Выпуск 1, – С 102- 106.

20. Рустамов Шавкат Шухратович. Возможности программы SPSS при обработке данных массового тестирования. Вестник интегративной психологии (Ярославль, выпуск 18, 2019. - С. 199-203.

21. Rustamov Shavkat Shuxratovich. Usage Method of SPSS Software in the Processing of Psychological Data. Middle European Scientific Bulletin, VOLUME 14 July, 2021. – P. 49-54.

22. Рустамов Шавкат Шухратович. Кластерный анализ при большом количестве наблюдений (кластерный анализ методом к-средних). Журнал “Психология”. – Бухара 2021, выпуск 1, -С. 216- 218.

23. Рустамов Шавкат Шухратович. Обработка и анализ психологических данных с помощью пакета SPSS. Актуальные вопросы психологии, педагогики, философии XXI века 2020. КИЕВ –БУХАРА 2020. –С. 152-155.

24. Рустамов Шавкат Шухратович. обработка психологических данных математическими методами (на примере программы SPSS). Вестник интегративной психологии (Ярославль, выпуск 22, 2021. – С. 162-164).

25. Жумаев Н.З. Агрессивность и педагогическая деятельность. –Бухара. Научные журнал “Психология” 2020 г. Выпуск 1. –С, 45-49.

26. Жумаев Н.З. Подростковая агрессивность. Вестник интегративной психологии. 2020 г. Выпуск 20. – С. 104-109.

27. Жумаев Н.З. Стиль педагогической деятельности и функции педагогического общения.. Вестник интегративной психологии. 2021 г. Выпуск 21. – С. 145-148.

28. Tilavov Muhtor Hasan o’g’ li Economic Psychology and Its Priorities International Journal of Scientific Research in Multidisciplinary Studies. Vol.7, Issue.6, pp.47-49, June (2021).

29. Tilavov Muhtor Hasan ogli Ethnopsychological Characteristics of Motivation of Business Activity Business Activity. Vol.5, Iss.3, Pages 38-43, July-September 2021.

30. Мухтор Хасанович Тилавов Лидерский подход к управлению персоналом science and education. ISSN 2181-0842 VOLUME 3, ISSUE 2 FEBRUARY 2022 821-828 ст.

(cc) BY